

God heeft aan zijn beloften een voorwaarde verbonden

Een studie over Genesis 1:1-6:8.

In Genesis 1:1-6:8 zien we hoe God alles schiep, inclusief de mens. Hij plaatste de eerste mens, Adam, ergens in Eden in een hof om die te bewerken en te beheren. Hij gaf hem ook een vrouw om hem daarin bij te staan. Adam en Eva mochten van de vruchten van alle bomen in de hof van Eden eten. Onder die bomen bevond zich ook de levensboom. Telkens als Adam en Eva van de vruchten van die boom zouden eten, zou hun lichaam zich verjongen. Op die manier zouden ze eeuwig jong kunnen blijven en nooit de dood behoeven te zien. Adam en Eva hadden dus de belofte van een duurzaam leven onder Gods gunst.

God had aan die belofte echter één voorwaarde gesteld. Er was één boom waarvan Adam en Eva de vruchten *niet* mochten eten. Van die ene boom moesten ze afblijven (Genesis 3:3). Die boom was namelijk het symbool van Gods rechterlijke bevoegdheid om te bepalen wat goed en kwaad is. Daarom werd die boom “de boom van de kennis van goed en kwaad” genoemd (Genesis 2:17). Zouden Adam en Eva van de vruchten van die boom eten, dan gaven ze daarmee aan dat ze zelf wel uit zouden maken wat goed en wat kwaad is. Ze onderwierpen zich dan niet langer aan Gods gezag, maar werden op het punt van het bepalen van goed en kwaad aan God gelijk (Genesis 3:22). Eva liet zich door de slang verleiden om toch van de vruchten van de boom van de kennis van goed en kwaad te eten. “Zij plukte dus een vrucht en zij at ervan; zij gaf er ook van aan haar man, die bij haar stond, en ook hij at ervan” (Genesis 3:6b). Adam en Eva werden door God voor hun daad ter verantwoording geroepen. Adam schoof de schuld af op zijn vrouw, “die U mij als gezellin gegeven hebt” (Genesis 3:12). Eva wees vervolgens de slang als hoofdschuldige aan. Daarop werd de slang door God vervloekt. Adam en Eva werden niet door God vervloekt, maar wel werd hun een moeitenvol leven in het vooruitzicht gesteld. De hof van Eden moesten ze verlaten. Hemelse wachters bewaakten de toegang tot de hof. De weg naar de levensboom was voorgoed afgesneden. Een moeitenvol leven en daarna... *de dood!*

Adam en Eva hadden de belofte van duurzaam leven en toch liep hun leven uit op de dood. Want God had aan zijn belofte een voorwaarde verbonden. Werd aan die voorwaarde niet voldaan, dan ging ook de belofte niet in vervulling. Zo is het nu ook met ons. In zijn grote barmhartigheid heeft God ons opnieuw de levensboom in het vooruitzicht gesteld (Openbaring 22:2). Hij belooft ons opnieuw duurzaam leven. Op één voorwaarde: dat we geloven in zijn Zoon Jezus Christus. Wie in Hem gelooft, is van duurzaam leven verzekerd. Ja, die hééft het al. “Wie in de Zoon gelooft, bezit eeuwig (duurzaam) leven, maar wie niet naar de Zoon wil luisteren, zal het leven niet zien. Integendeel, Gods toorn blijft op hem rusten.” (Johannes 3:36).

De kern van Gods boodschap in Genesis 1:1-6:8 is dan ook:

Ik heb aan mijn beloften een voorwaarde verbonden.

Deze boodschap kan als volgt uitgewerkt worden:

1. Je kunt op Gods woord bouwen.
2. God heeft het goede met ons voor.
3. Wees God gehoorzaam.
4. Verlaat God niet.
5. Je bent van God afhankelijk.

1. Je kunt op Gods woord bouwen (1:1-2:3)

In Genesis 1:1-2:3 lezen we hoe God hemel en aarde schiep en tenslotte rustte van zijn scheidingswerk. Eerst schiep God licht, lucht en land. Zo maakte Hij ruimte voor de hemellichamen, de dieren en de mensen, die daarna geschapen werden. Maar *hoe* schiep God dit alles? Hij deed dat door zijn *woord*, door te *spreken*.¹ Tienmaal lezen we in Genesis 1 dat God *sprak*:

1. Toen zei God: ‘Er moet licht zijn!’ En er was licht. (Genesis 1:3).
2. En God zei: ‘Er moet een uitspannel zijn tussen de wateren, een afscheiding tussen het ene water en het andere.’ ... Zo gebeurde het. (Genesis 1:6, 7b).
3. En God zei: ‘Het water onder de hemel moet naar één plaats samenvloeien, zodat het droge zichtbaar wordt.’ Zo gebeurde het. (Genesis 1:9).
4. En God zei: ‘Het land moet zich tooien met jong groen gras, zaadvormend gewas en vruchtbomen die ieder naar zijn soort hun vruchten dragen, met zaad erin.’ Zo gebeurde het. (Genesis 1:11).
5. En God zei: ‘Er moeten lichten zijn aan het hemelgewelf, die de dag van de nacht zullen scheiden; zij moeten als tekens dienen, voor zowel de seizoenen als voor de dagen en de jaren, en als lampen aan het hemelgewelf om de aarde te verlichten.’ Zo gebeurde het. (Genesis 1:14).
6. En God zei: ‘Het water moet wemelen van dieren en boven het land moeten de vogels vliegen langs het hemelgewelf.’ (Genesis 1:20).
7. God zegende ze en Hij sprak: ‘Wees vruchtbaar en word talrijk; bevolk het water van de zee, en laat de vogels talrijk worden op het land.’ (Genesis 1:22).
8. En God zei: ‘Het land moet levende wezens voortbrengen van allerlei soort: tamme dieren, kruipende dieren en wilde beesten van allerlei soort.’ Zo gebeurde het. (Genesis 1:24).
9. En God zei: ‘Nu gaan Wij de mens maken, als beeld van Ons, op Ons gelijkend; hij zal heersen over de vissen van de zee, over de vogels van de lucht, over de tamme dieren, over alle wilde beesten en over al het gedierte dat over de grond kruipt.’ (Genesis 1:26).
10. En God zei: ‘Hierbij geef Ik alle zaadvormende gewassen op de hele aardbodem aan jullie, en alle bomen met zaaddragende vruchten; zij zullen jullie tot voedsel dienen. Maar aan alle wilde beesten, aan alle vogels van de lucht en aan alles wat over de grond kruipt, aan al wat dierlijk leven heeft, geef Ik al het groene gras als voedsel.’ Zo gebeurde het. (Genesis 1:29-30).

Bij de schepping zien we de kracht van Gods woord. Hij sprak en... zo gebeurde het: “wat Hij uitsprak, dat ontstond, Hij beval, en het gebeurde” (Psalm 33:9). God slaakt geen loze kreten: zijn woord heeft *effect*. Daarom kun je op dat woord bouwen.

Als Hij iets zegt,
zal Hij het dan niet doen?
En als Hij iets belooft,
zal Hij het dan niet nakomen?
(Numeri 23:19b).

De boodschap van Genesis 1:1-2:3 is dus dat je op Gods woord kunt bouwen. Deze boodschap kan als volgt uitgewerkt worden:

---

¹ Vergelijk C. van der Waal, “Gods spreken beheerst de schepping”, in: [Belofte en roeping](#), pp. 10-14.

1. God bewerkt alle dingen.
2. Door zijn woord schenkt God licht.
3. Door zijn woord toont God dat Hij hoog verheven is.
4. Door zijn woord schenkt God leven.
5. Gods werk komt af.

1.1 God bewerkt alle dingen (1:1)

“In het begin schiep God de hemel en de aarde.” Zo begint de Bijbel. Slechts een korte zin, maar wel beslissend voor ons geloof. God heeft alles gemaakt. Zonder Hem zou er niets zijn. Geen planten, geen dieren en geen mensen. Geen land, geen water en geen lucht. Geen zon, geen maan en geen sterren. Helemaal niets.

God heeft alles tot stand gebracht en Hij bewerkt ook nu nog alles. Daarom heet God ook *Jahweh*, d.w.z. Hij-is-actief. Wie op Hem zijn vertrouwen stelt, zal niet bedrogen uitkomen:

Gelukkig de mens, als de God van Jakob hem helpt,
als zijn hoop is gevestigd op de HEER, zijn God,
de maker van hemel en aarde,
van de zee en al wat erin is.
Hij blijft bedacht op trouw voor altijd,
voor het recht der onderdrukten komt Hij op,
Hij geeft de hongerigen brood,
de HEER maakt geboeiden vrij;
de HEER opent blinden de ogen,
de HEER richt verslagenen op,
de HEER heeft de rechtvaardigen lief,
de HEER neemt de vreemdeling in bescherming,
wees en weduwe staat Hij bij;
maar de bozen zet Hij op een dwaalspoor.
(Psalm 146:5-9).

1.2 Door zijn woord schenkt God licht (1:2-5, 14-19)

Aanvankelijk heerste er duisternis op de aarde. Maar toen sprak God: “Er moet licht zijn!” (Genesis 1:3). En toen was er licht. Aan dit scheppingswoord van God hebben wij het te danken dat wij niet als blinden in de duisternis hoeven rond te tasten.

Om ons het verschil tussen duisternis en licht te laten proeven, heeft God ons niet enkel licht gegeven. De dag wordt afgewisseld door de nacht. Na de donkere nacht breekt steeds opnieuw het licht van de dag door.

Maar niet alleen Gods scheppingswoord verdrijft de duisternis. Ook zijn op schrift gestelde woord brengt licht. Of zoals David dichtte:

Uw woord is een lamp voor mijn voeten,
uw woord is een licht op mijn weg.
...
Als uw woord zich ontvouwt, schenkt het licht,
brengt het ongeschoolden tot inzicht.
(Psalm 119:105, 130).

Door Gods onderwijs in de Bijbel zien we duidelijk de weg die we in ons leven moeten gaan. We lezen dan ook in Spreuken 6:23: “Want de voorschriften zijn een lamp, de lering is een licht en aanmaningen tot lering zijn een weg naar het leven”.

We zien dus dat zowel Gods scheppingswoord als zijn op schrift gestelde woord licht brengt. Maar er is meer. In het eerste hoofdstuk van Johannes lezen we namelijk dat Gods woord in Jezus Christus vlees en bloed is geworden. En ook Gods woord in de persoon van Jezus brengt licht. Johannes noemt Hem het ware Licht:

Het ware Licht was er, dat elke mens verlicht
en dat in de wereld moest komen.
(Johannes 1:9).

Zelf duidde Jezus zich aan als het licht van de wereld:

Ik ben het licht van de wereld.
Wie Mij volgt, gaat zijn weg niet in de duisternis,
maar zal het ware levenslicht bezitten.
(Johannes 8:12).

Ook nu nog is Jezus Christus het licht van de wereld. In de weg van dood en opstanding heeft Hij over de machten van de duisternis getriomfeerd. De duisternis kon Hem niet overweldigen: “Het Licht schijnt in de duisternis, en de duisternis kon het niet aan.” (Johannes 1:5). Door de verkondiging van Christus' verlossingswerk roept God ons uit de duisternis van ons leven tot zijn wonderlijk licht (1 Petrus 2:9).

Uiteindelijk zal de duisternis geheel verdreven worden. Dat belooft ons het laatste Bijbelboek: “Er zal geen nacht meer zijn en zij hebben geen licht meer nodig van lamp of zon, want God de Heer zal over hen lichten” (Openbaring 22:5).

1.3 Door zijn woord toont God dat Hij hoog verheven is (1:6-8, 20-23)

Gods woord schenkt niet alleen licht, maar maakt ook scheiding tussen onder en boven, tussen aarde en hemel. Zo laat God zien dat er een ontzaglijk verschil is tussen Hem, die in de hemel hoog boven de wolken troont, en ons, die de aarde bewonen. Juist omdat God de Verhevene is en wij maar nietige mensen zijn, moeten wij alles van zijn beloften verwachten.

De HEER staat hoog boven alle volken
zelfs boven de hemel staat zijn glorie.
Wie is als de Heer, onze God?
Hij troont in de hemel daarboven,
Hij zorgt voor de aarde beneden.
Wie is als Hij in hemel en op aarde?
(Psalm 113:4-6).

1.4 Door zijn woord schenkt God leven (1:9-13, 24-31)

Op de derde dag sprak God: “Het water onder de hemel moet naar één plaats samenvloeien, zodat het droge zichtbaar wordt.” (Genesis 1:9). En zo gebeurde het. “Het droge noemde God land, en het samengevloede water noemde Hij zee.” (Genesis 1:10). Op het land - de woonplaats van de mens - liet God gewas en geboomte opschieten. Later, op de zesde dag, schiep God ook de landdieren. Tenslotte schiep God de mens. “En God zei: ‘Nu gaan Wij de mens maken, als beeld van Ons, op Ons gelijkend; hij zal heersen over de vissen van de zee, over de vogels van de lucht, over de tamme dieren, over alle wilde beesten en over al het gedierte dat over de grond kruipt.’ En God schiep de mens als zijn beeld; als het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen. God zegende hen, en God sprak tot hen: ‘Wees vruchtbaar en word talrijk; bevolk de aarde en

onderwerp haar; heers over de vissen van de zee, over de vogels van de lucht, en over al het gedierte dat over de grond kruipt.” (Genesis 1:26-28).

Zo schonk God de mens het leven. Maar... God kan het leven van de mens ook weer terugnemen. Hij kan de scheiding tussen zee en land weer ongedaan maken door het water van de zee het land te laten overstromen. De mens komt dan op jammerlijke wijze om. We zien dat bijvoorbeeld bij de zondvloed.

In Johannes 1 wordt een parallel getrokken tussen het levenschenkende woord van God bij de schepping en het vleesgeworden woord, Jezus Christus: “Wat ontstaan was, had leven in Hem” (Johannes 1:3b, 4a). D.w.z. zoals God bij de schepping door zijn woord het leven schonk, zo schenkt Hij nu ook door Jezus Christus leven. Jezus' woorden zijn levenswoorden: “De woorden die Ik tot jullie gesproken heb, zijn geest: ze zijn leven” (Johannes 6:63). “In uw woorden vinden we inderdaad eeuwig (duurzaam) leven”, beaamde Petrus (Johannes 6:68). Daarom spreekt Johannes over Jezus in zijn eerste brief als over “het Woord dat leven is” (1 Johannes 1:1).

Door doden op te wekken toonde Jezus dat Hij inderdaad leven schenkt. “Waarachtig, Ik verzeker u: er komt een uur, ja het is er al, dat de doden de stem van de Zoon van God zullen horen, en zij die ernaar luisteren zullen leven. Want de Vader, die bron van leven is, heeft de Zoon gemachtigd om eveneens bron van leven te zijn” (Johannes 5:25-26). Deze opwekkingen waren nog maar een voorproefje van wat er eenmaal aan het einde van de tijden zal gebeuren, wanneer de gelovigen een onvergankelijk leven zullen ontvangen.

Houd het woord aan uw dienaar in gedachten,
waarmee U mijn hoop hebt gewekt.
In mijn ellende is dit mijn troost:
uw belofte geeft mij opnieuw het leven.
(Psalm 119:49-50).

1.5 Gods werk komt af (2:1-3)

Op de zevende dag hield God op met werken. Maar waarom rustte Hij van zijn werk? Niet omdat Hij moe was. Niet omdat Hij het niet meer zag zitten. Maar omdat zijn werk af was! Dat maakte de zevende dag tot een feestelijke dag. Geen wonder dat God deze dag zegende en apart zette. 't Was toch ook een gedenkwaardige dag?

In Israël wees de sabbat terug naar deze gedenkwaardige dag, de dag waarop Gods scheppingswerk af was (Exodus 20:8-11). De sabbat leert ons: God komt klaar met zijn werk. Als Hij ergens aan begint, dan maakt Hij het ook af. Dat gold voor zijn scheppingswerk, maar geldt ook voor zijn verlossingswerk. Daarom mogen we in vertrouwen uitzien naar de definitieve rust, naar die gedenkwaardige dag waarop al Gods werk af is.

2. God heeft het goede met ons voor (2:4-25)

God heeft ons in Christus Jezus duurzaam leven beloofd. Als Gods beloften desondanks aan ons niet in vervulling gaan, komt dat beslist niet doordat God niet machtig genoeg is. Dat blijkt wel uit het vorige hoofdstuk. Maar waardoor dan wel? Heeft God misschien een hekel aan de mensen? Beloofd Hij wel veel, maar is Hij niet genegen zijn beloften in te lossen?

Om een antwoord op deze vraag te vinden, moeten we de feiten laten spreken. Die feiten zijn opgetekend in Genesis 2:4-25 en geven aan dat God het goede met de mens voor heeft. God gaf de eerste mens, Adam, alles wat hij maar nodig had. Er is geen enkele grond om Gods goede bedoelingen in twijfel te trekken.

De boodschap van Genesis 2:4-25 dat God het goede met de mens voor heeft, kan als volgt uitgewerkt worden:

1. God heeft de mens het leven gegeven.
2. God heeft de mens een leefbare omgeving gegeven.
3. God heeft de mens royaal gegeven.
4. God heeft de mens de aarde in bruikleen gegeven.
5. God heeft de mens een vrouw als partner gegeven.

2.1 God heeft de mens het leven gegeven (2:4-7)

In Genesis 2:7 lezen we hoe God uit de vochtige akkergrond de eerste mens maakte: “Toen boetseerde² Jahweh God de mens uit stof dat Hij van de aarde nam, en Hij blies hem de levensadem in de neus: zo werd de mens een levend wezen.” Eeuwen later herinnerde Job God eraan hoe Hij de mens geschapen had:

Bedenk: als aardewerk hebt U mij geboetseerd,
en laat U mij nu vervallen tot stof?
(Job 10:9).

Ook de woorden die Elihu tot Job richtte, herinneren aan Genesis 2:7:

De geest van God heeft mij gemaakt,
de adem van de Almachtige laat mij leven.
Maar u mag mij toch gerust weerleggen,
u schrap zetten en in de verdediging gaan.
Tenslotte ben ik ook maar een aarden pot van God,
afgeknepen van het leem.
(Job 33:4-6).

Op zichzelf is de mens niet meer dan dode stof uit de akker. Het is alleen de levensadem van God die hem doet leven. Als God zijn levensadem terugneemt, vergaat hij weer tot stof:

Als Hij zijn hart voor ons zou sluiten
en geest en adem terugneemt,
sterft al wat leeft,
vervalt de mens opnieuw tot stof.
(Job 34:14-15).

2.2 God heeft de mens een leefbare omgeving gegeven (2:8-9)

In Eden, in het noorden van Mesopotamië, legde God een tuin aan, d.w.z. een hof met een omheining. In de hof liet God “allerlei bomen opschieten, aantrekkelijk om te zien en heerlijk om van te eten” (Genesis 2:9a). In deze heerlijke omgeving plaatste God de mens die Hij geschapen had.

In het midden van de hof stonden twee bijzondere bomen. De ene boom was de boom van het leven. We kunnen de levensboom het beste vergelijken met het levenskruid uit het Gilgamesj-epos.³ Volgens dit epos sprak Gilgamesj tot Ur-sjanabi, de veerman:

Ur-sjanabi, deze plant is een wonderkruid,
waardoor men zijn levensadem herkrijgt!

---

² Vergelijk J. Dubbink, “God als pottenbakker? *jatsar* (‘vormen’) in Genesis 2 en Jeremia 18”, in: R. Abma, F.J. Hoogewoud, K.A.D. Smelik en G.J. Venema (redactie), *Nog dichterbij Genesis. Opstellen over het eerste bijbelboek voor Karel Deurloo ter gelegenheid van zijn zestigste verjaardag*, Baarn: Ten Have, 1995, pp. 51-56.

³ Vergelijk C. van der Waal, “De boom des levens en onze levensroeping”, in: [Belofte en roeping](#), pp. 27-30.

Brengen wil ik die naar het omheinde Uruk
en wil die de grijsaard doen eten; de plant mag hij plukken,
die heet: “Als grijsaard wordt jong weer de mens”,
en ik zelf wil die eten om mijn jeugd te herkrijgen.
(Gilgamesj-epos XI 278-283).⁴

Telkens als Adam en Eva van de vruchten van de levensboom zouden eten, zou hun lichaam zich verjongen. Op die manier zouden ze eeuwig jong kunnen blijven en nooit de dood behoeven te zien. De andere boom in het midden van de hof was de boom van de kennis van goed en kwaad. Ook deze boom was “aanlokkelijk om te zien en heerlijk om van te eten”, maar van deze ene boom moest de mens afblijven (Genesis 3:3). Deze boom werd door God gebruikt om te toetsen of de mens goed of kwaad jegens Hem in de zin had. Als de mens ondanks het verbod toch van de vruchten van deze boom zou eten, zou hij daarmee te kennen geven, dat hij God niet wilde gehoorzamen en eren. God heeft de mens veel gegeven, maar blijft hemelhoog boven hem verheven.

2.3 God heeft de mens royaal gegeven (2:10-14)

Voor een tuin is water erg belangrijk. Een tuin zonder water is als een eik zonder bladeren (Jesaja 1:30). De gunstigste plaats voor een tuin was langs een rivier, zoals blijkt uit de zegen van Bileam:

Hoe mooi zijn uw tenten, Jakob,
uw woningen, Israël;
als dalen liggen zij verspreid,
als tuinen langs een rivier,
als aloëbomen geplant door Jahweh,
als ceders aan de waterkant.
(Numeri 24:5-6).

In Eden stroomde een rivier om de hof van water te voorzien. Vandaar splitste de rivier zich in vier stromen. De namen van deze rivieren zijn: de Pison, de Gihon, de Tigris en de Eufraat. De beide laatste rivieren komen vaker in de Bijbel voor. Ze hebben tegenwoordig niet dezelfde bron, maar vóór de zondvloed was dat dus wel zo. De Pison en de Gihon stroomden naar het Afrikaanse Haviilah respectievelijk naar Koesj (Nubië), dat eveneens in Afrika lag. Tegenwoordig kan er geen rivier van Mesopotamië naar Afrika stromen, maar vóór de zondvloed kon dat wel.⁵

Toen God voor de eerste mens een tuin aanlegde, deed Hij dat op een wel erg gunstige plek: op de plaats waar vier rivieren vandaan kwamen! Voor een tuin was er geen betere plek op aarde te vinden. Dit tekent de zorg van God voor de mens. Hij plaatste de mens niet in een willekeurige hof, maar gaf hem het beste.

2.4 God heeft de mens de aarde in bruikleen gegeven (2:15-17)

God had de mens in de hof van Eden een schitterende uitgangspositie gegeven. Nu moest de mens deze hof zelf verder bewerken en beheren. Daartoe kreeg de mens de hof van Eden in bruikleen. Hij mocht van alle bomen in de hof vrij eten. Maar... hij moest wel goed beseffen dat hij niet de eigenaar was. God was en bleef de eigenaar van de hof. Om dat te laten zien maakte God voor één boom, de boom van de kennis van goed en kwaad, een uitzondering. We kunnen deze boom vergelijken met de hoed op een paal die Wilhelm Tell weigerde te groeten.⁶ Alleen is er in Genesis geen sprake van het vereren van de boom, maar van het afblijven ervan.

---

⁴ F.M.Th. de Liagre Böhl, *Het Gilgamesj-epos, nationaal heldendicht van Babylonië*, Amsterdam: Paris, ²1952.

⁵ A. Welleweerd, “Waar lag de hof van Eden?” in [Chronologie van Genesis en Exodus](#).

⁶ C. van der Waal, *Die Wêreld is ons woning, christelike kultuurtaak*, Pretoria: NG Kerboekhandel Transvaal, 1985, pp. 21-22.

Proclamatie van het gebod in Genesis

En Jahweh God gaf de mens dit gebod:
'Je mag van alle bomen in de tuin overvloedig eten, maar van de boom van de kennis van goed en kwaad mag je niet eten,

want op de dag dat je daarvan eet, zul je sterven.'

Proclamatie van het gebod in *Wilhelm Tell*

En dit is de wil en mening van de landvoogd:
De hoed moet dezelfde eer als hijzelf ontvangen. Men moet hem met gebogen knie en met ontbloot hoofd vereren — Daaraan wil de koning de gehoorzamen kennen.
Vervallen is met zijn lijf en goed aan de koning, wie het gebod veracht.

Nadat Wilhelm Tell weigerde de hoed de vereiste eer te bewijzen, werd zijn overtreding als volgt verwoord: "Veracht je zo je keizer, Tell, en mij, die hier in zijn plaats gebiedt, dat je de eer ontzegt aan de hoed, die ik om de gehoorzaamheid te beproeven heb opgehangen? Je kwade streven heb je aan mij verraden." Adam moest van de boom van de kennis van goed en kwaad afblijven en zo God als leenheer erkennen. Zou Adam toch van de vruchten van deze boom eten dan was hij des doods schuldig. Want dan had hij zijn God en koning verworpen en veracht.

Wat gold voor de hof, geldt in feite ook voor heel de aarde. We hebben de aarde in bruikleen gekregen. Dat stemt tot dankbaarheid, maar verplicht ons ook tot zorgvuldigheid. We mogen maar niet met de aarde doen wat ons goed dunkt. We zijn geen eigenaren!

2.5 God heeft de mens een vrouw als partner gegeven (2:18-25)

Moest de mens zijn taak om de hof te bewerken en te beheren alleen uitvoeren? Nee, God gaf hem een partner om hem terzijde te staan. Dat ging als volgt.

God bracht van buiten de hof de dieren bij de mens om ze namen te laten geven. Adam gaf de dieren namen overeenkomstig hun aard. Het ene dier was snel, het andere log. Het ene dier was sterk, het andere sierlijk. Maar geen enkel dier was zoals Adam. Geen enkel schepsel kon hem als gelijkwaardige partner terzijde staan.

Toen liet God een diepe slaap over Adam komen en bouwde uit een van zijn ribben een vrouw. Vervolgens bracht Hij haar bij Adam. Adam herkende in de vrouw zijn eigen vlees en bloed en daarom noemde hij haar naar zichzelf:

Mannin (isja) zal zij heten,
want uit een man (isj) is zij genomen.
(Genesis 2:23b).

Zo is het onder alle volken een inzetting geworden dat een man voor zich een vrouw zoekt om samen als een twee-eenheid door het leven te gaan. Helaas zijn soms in een huwelijk de goede verhoudingen tussen man en vrouw danig verstoord. In het begin was dat echter anders. Want Adam en Eva waren naakt, maar ze voelden geen schaamte voor elkaar. Ze hadden gewoon niets te verbergen.

3. Wees God gehoorzaam (3)

Als God machtig genoeg is om zijn te beloven aan ons te vervullen en als Hij daartoe ook best genegen is, hoe kan het dan dat er niettemin velen zijn die de vervulling van de belofte nimmer zullen smaken? Op die vraag geeft Genesis 3 het antwoord.

Adam en Eva hadden uitzicht op duurzaam leven. De levensboom stond immers in het midden van de hof en ze mochten daar vrij van eten. God had hun alleen verboden van de boom van de kennis van goed en kwaad te eten. Van die boom moesten ze afblijven (Genesis 3:3). Zouden Adam en Eva van de vruchten van die boom eten, dan gaven ze daarmee aan dat ze zelf wel uit zouden maken wat goed en wat kwaad is. Ze onderwierpen zich dan niet langer aan Gods gezag, maar werden

op het punt van het bepalen van goed en kwaad aan God gelijk (Genesis 3:22). Maar helaas... Adam en Eva hielden zich niet aan Gods verbod. De gevolgen van deze ongehoorzaamheid waren desastreus. Adam en Eva moesten de hof van Eden verlaten. De weg naar de levensboom werd door hemelse wachters versperd.

Adam en Eva hadden de belofte van duurzaam leven en toch liep hun leven uit op de dood. Want God had aan zijn belofte een voorwaarde verbonden. Werd aan die voorwaarde niet voldaan, dan ging ook de belofte niet in vervulling. Zo is het nu ook met ons. In zijn grote barmhartigheid heeft God ons opnieuw de levensboom in het vooruitzicht gesteld (Openbaring 22:2). Hij belooft ons duurzaam leven door Jezus Christus, zijn Zoon. Maar dan moeten we wel naar de stem van zijn Zoon luisteren: “wie niet naar de Zoon wil luisteren, zal het leven niet zien” (Johannes 3:36). De boodschap van Genesis 3 is dat we God moeten gehoorzamen. Deze boodschap kan als volgt uitgewerkt worden:

1. Twijfel niet aan Gods woorden.
2. Zonde scheidt afstand tussen God en mens.
3. God straft de ongehoorzaamheid.
4. God wil geen afstand tussen Hem en de mens.
5. Gods woorden gaan op hun tijd in vervulling.

3.1 Twijfel niet aan Gods woorden (3:1-6)

In Genesis 3:1-6 lezen we hoe de slang de vrouw verleidde om Gods verbod te overtreden. Zij deed dat door twijfel te zaaien aan Gods woorden. De slang begon met eerst Gods woorden te verdraaien: “Heeft God werkelijk gezegd dat je van geen enkele boom in de tuin mag eten?” De vrouw wist wel beter en corrigeerde de suggestie van de slang: “Wij mogen wel eten van de vruchten van de bomen in de tuin. God heeft alleen gezegd: ‘Van de vruchten van de boom die midden in de tuin staat mag je niet eten; je mag haar zelfs niet aanraken; anders zul je sterven.’” Maar de slang weerprak nu botweg Gods woord: “Je zult helemaal niet sterven! God weet dat je ogen open zullen gaan als je van die boom eet, en dat je dan gelijk zult worden aan God, door de kennis van goed en kwaad.” Toen ging de vrouw twijfelen. Ze keek naar de boom van de kennis van goed en kwaad. Wat een mooie boom! Wat een prachtige vruchten! Zouden die werkelijk onheil brengen? Of had de slang gelijk en brachten die vruchten geen onheil, maar inzicht? Ze kon zich niet langer bedwingen. “Zij plukte dus een vrucht en zij at ervan; zij gaf er ook van aan haar man, die bij haar stond, en ook hij at ervan.”

Zo zien we hoe de slang door twijfel te zaaien aan Gods woorden de zonde in de wereld gebracht heeft. God had wel gezegd dat de mens bij overtreding van zijn gebod zou sterven, maar volgens de slang zou de mens er in werkelijkheid alleen maar op vooruit gaan. Twijfelen aan Gods woorden is iets verschrikkelijks. Het is letterlijk levensgevaarlijk.

3.2 Zonde scheidt afstand tussen God en mens (3:7-11)

Na het eten van de verboden vrucht gingen Adam en zijn vrouw inderdaad de ogen open. Ze ontdekten dat ze naakt waren. De onschuld die hen in het begin kenmerkte hadden ze verloren. Nu hadden ze iets te verbergen! Ze waren niet alleen bang voor God, maar schaamden zich ook voor elkaar. Door de zonde konden ze elkaar niet meer open en onbevangen aankijken. Om hun naaktheid te bedekken maakten ze schorten van vijgenbladeren. Maar ook zo durfden ze God niet meer onder de ogen te komen. Want toen ze God hoorden naderen, verborgen ze zich voor Hem. Daarom riep God Adam: “Waar ben je?” Adam erkende dat hij bang was voor God: “Ik hoorde U in de tuin, en toen werd ik bang omdat ik naakt ben; daarom heb ik mij verborgen.”

God wist wel wat er gebeurd was. Daarom vroeg Hij: “Wie heeft je verteld dat je naakt bent. Heb je soms gegeten van de boom die Ik verboden heb?”

Zonde schept altijd afstand tussen God en mens. Wie zondigt, durft God niet meer onder de ogen te komen. Zonde maakt een einde aan de vertrouwelijke omgang met God.

3.3 God straft de ongehoorzaamheid (3:12-20)

In zijn antwoord schoof Adam de schuld af op zijn vrouw, “die U mij als gezellin gegeven hebt”. Daarop riep God Adams vrouw ter verantwoording. Deze schoof de schuld af op de slang. Toen vervloekte God de slang: “Omdat je dit gedaan hebt, ben je vervloekt, onder alle tamme dieren en onder alle wilde beesten! Op je buik zul je kruipen en stof zul je eten, alle dagen van je leven!” God vervloekte niet alleen de slang, maar Hij verbrak ook het bondgenootschap tussen de slang en de vrouw: “Vijandschap sticht Ik tussen jou en de vrouw, tussen jouw kroost en het hare. Het zal jouw kop bedreigen⁷, en jij zijn hiel!” Deze tekst spreekt niet alleen van vijandschap, maar ook van nederlaag en overwinning.⁸ Uiteindelijk zou het nageslacht van de vrouw overwinnen, maar pas na veel moeite en strijd. Dat nageslacht zou er dan ook niet zonder moeite en pijn komen: “Ik zal de lasten van jouw zwangerschap zeer zwaar maken: met pijn zul je kinderen baren.”

Adam en zijn vrouw werden niet vervloekt, maar wel zwaar gestraft. Ze werden veroordeeld tot een moeitevul leven dat tenslotte met de dood eindigen zou. Maar toch was er hoop. Adam gaf zijn vrouw een nieuwe naam, Eva (leven), “omdat zij de moeder is geworden van alle levenden”. Eerst noemde Adam zijn vrouw (isja) naar zichzelf (isj), maar nu noemde hij haar naar haar nageslacht. De naam Eva verwijst dus niet naar de *eerste* Adam, maar naar de *laatste* Adam, “geboren uit een vrouw” (Galaten 4:4). De pijn en moeite van haar zwangerschappen zouden niet vergeefs zijn, maar uiteindelijk haar redding betekenen (1 Timotëus 2:15).

Zo zien we dat God de ongehoorzaamheid niet ongestraft laat. Hij geeft loon naar werken. “Kwelling en benauwdheid wacht elke mens die het kwade bedrijft” (Romeinen 2:9).

3.4 God wil geen afstand tussen Hem en de mens (3:21)

Door zijn zonde had de mens afstand tussen zichzelf en God geschapen. Hij was zich zijn naaktheid bewust geworden en durfde nu God niet meer onder de ogen te komen. De vertrouwelijke omgang met God was hij kwijtgeraakt. Maar wat lezen we nu in Genesis 3:21? God maakte voor Adam en Eva kleren van dierenvelen. Een of meer dieren werden gedood om van de huid kleding voor de mens te maken. Door de naaktheid van de mens te bedekken gaf God aan dat Hij geen afstand tussen Hem en de mens wil, maar integendeel juist uit is op de vertrouwelijke omgang met de mens. Om dezelfde reden stelde God later het plaatsvervangend offer in om de schuld van de mens te bedekken.

3.5 Gods woorden gaan op hun tijd in vervulling (3:22-24)

Dat God na de val het verbondsverkeer met de mens voortzette, betekende niet dat zijn dreigingen slechts loze woorden waren. Adam en Eva moesten de hof van Eden verlaten. De ingang werd door hemelse wachters bewaakt. De mens kon de levensboom niet meer bereiken en was daarmee ten dode opgeschreven. Zo vervulde God op zijn tijd de dreigende woorden die Hij gesproken had: “van de boom van de kennis van goed en kwaad mag je niet eten, want op de dag dat je daarvan eet, zul je sterven” (Genesis 2:17). God blijft trouw aan zijn woorden, aan zijn dreigingen evengoed als aan zijn beloften.

---

⁷ Het gebruikte Hebreeuwse woord betekent zowel aanvallen als vermorzelen.

⁸ Antwoord 19 van de *Heidelbergse Catechismus* spreekt over “het heilig evangelie, dat God zelf eerst in het paradijs heeft geopenbaard”. De *Studiebijbel* schrijft bij Genesis 3:15: “Dit vers wordt wel het Proto-evangelie of de moederbelofte (de moeder van alle beloften genoemd). Vanuit de verdere vervulling van in de heilsgeschiedenis mogen we dit vers zo bezien, maar de eerste mensen zullen in de woorden zelf nog weinig positiefs hebben gehoord.” Uit Genesis 3:20 blijkt echter, dat Adam wel degelijk het evangelie in de woorden van God heeft horen klinken. In de nieuwe situatie na de zondeval gaf Adam zijn vrouw een toepasselijke nieuwe naam. Dat was niet “stuk ongeluk” (vergelijk Genesis 35:18: “Ben-oni” – ongelukskind), maar “Leven”.

4. Verlaat God niet (4)

Genesis 4 bevat een ernstige waarschuwing voor ons om God niet te verlaten.

Als we verkeerd doen, moeten we niet in dat spoor verder gaan, maar onszelf beproeven en ons voor God verootmoedigen. Als we afdwalen, moeten we naar Hem terugkeren. “Luister heden naar zijn stem: Verhard uw hart niet” (Psalm 95:7b, 8a). Alleen zo hebben we deel aan de belofte. Alleen zo hebben we uitzicht op duurzaam leven.

De boodschap van Genesis 4 kan als volgt uitgewerkt worden:

1. Zorg dat je verhouding met God goed is.
2. Zonde leidt tot verwijdering tussen God en mens.
3. God verlaten betekent een keerpunt in je leven.
4. Wie God verlaat, zoekt zichzelf.
5. Wees God erkentelijk voor zijn weldaden.

4.1 Zorg dat je verhouding met God goed is (4:1-8)

Ondanks de zondeval heeft God de mensen toch niet losgelaten. Hij riep hen ter verantwoording en bleef als een vader voor hen zorgen. Die zorg werd ook door Eva erkend toen ze Kaïn ter wereld bracht, want ze sprak: “Door de gunst van de HEER heb ik een mannelijk kind voortgebracht” (Genesis 4:1). Later werd ook Abel, Kaïns jongere broer, geboren. Abel werd schaapherder en Kaïn landbouwer. Na verloop van tijd brachten beiden een offer aan God. Kaïn bracht een offer van de vruchten van de grond. Abel offerde een aantal schapen en wel “de eerstgeborenen van zijn beste schapen” (Genesis 4:4). Hier zien we het verschil tussen Kaïn en Abel. Kaïn offerde ook wel, maar hij koos niet het beste uit. Dat deed Abel wel. Daarom staat er in Hebrreeën 11:4: “Door het geloof bracht Abel God een beter offer dan Kaïn”.

God zag het verschil tussen Kaïn en Abel ook. Daarom nam Hij Abels offer wel aan, maar Kaïns offer niet. Zo liet God aan Kaïn zien dat bij hem in tegenstelling tot zijn broer niet de juiste gezindheid heerste. Maar in plaats dat Kaïn zich voor God verootmoedigde, werd hij boos: “Een wilde woede greep Kaïn aan en zijn gezicht werd grimmig” (Genesis 4:5b). Kaïn ging niet bij zichzelf te rade. Hij vroeg zich niet af: Heb ik misschien iets verkeerd gedaan? Is mijn verhouding met God wel goed? De afwijzing van zijn offer bracht hem niet tot ootmoedige zelfbeproeving, maar tot blinde woede.

Hij werd daar door God over aangesproken: “Waarom bent u woedend, en waarom staat uw gezicht zo grimmig? Als u het goede doet, is er opgewektheid; maar doet u het goede niet, dan loert de zonde als belager aan uw deur, klaar om u te grijpen. Zult u hem de baas kunnen blijven?” (Genesis 4:6-7). Kaïn kon de zonde inderdaad niet meester blijven. Omdat Abels offer wel door God was aangenomen, koelde hij zijn woede op zijn broer.

De moord van Kaïn op Abel leidde tot een breuk tussen God en Kaïn. Deze breuk was echter alleen mogelijk doordat Kaïn niet recht stond tegenover God. Hij leefde niet uit het geloof, dat zijn broer wel bezat. Zijn verhouding met God was niet goed. En dat had desastreuze gevolgen.

4.2 Zonde leidt tot verwijdering tussen God en mens (4:9-15)

Na de moord op Abel werd Kaïn door God opnieuw aangesproken: “Waar is uw broer Abel?” Kaïn deed alsof hij van niets wist: “Ik weet het niet. Ben ik dan de hoeder van mijn broeder?” (Genesis 4:9). Maar God wist wel wat Kaïn gedaan had: “Wat hebt u gedaan? Hoor, het bloed van uw broer roept uit de grond naar Mij! Daarom zult u vervloekt zijn, verbannen van de grond die zijn mond heeft geopend om uit uw hand het bloed van uw broer te ontvangen! De grond die u bewerkt zal niets meer opbrengen; een zwerver en een vagebond zult u zijn op de aarde!” (Genesis 4:10-12). Toen antwoordde Kaïn: “Die straf is te zwaar om te dragen. U jaagt mij weg van de bebouwde grond, en ik zal ver van U vandaan moeten blijven. Ik zal een zwerver en een vagebond zijn op de

aarde, en iedereen die mij ontmoet kan mij doden.” (Genesis 4:13-14). Kaïn had goed gezien wat de kern van de zaak was: “ik zal ver van U vandaan moeten blijven”.

Dàt was het belangrijkste gevolg van zijn zonde. Dat begreep Kaïn heel goed. Hij was daarom bang dat hij zonder Gods hulp en bijstand zijn leven niet meer zeker was. Maar ook nu toonde God aan Kaïn dat Hij hem ondanks alles nog niet had losgelaten: “Nee! Wie het ook is die Kaïn doodt, hij zal zevenvoudig boeten!” (Genesis 4:15).

4.3 God verlaten betekent een keerpunt in je leven (4:16)

In het tot nu toe verhaalde zien we dat Kaïn door God meermalen op zijn gedrag werd aangesproken. Maar Kaïn kwam niet tot inkeer. Hij verhardde zich. God wilde hem vasthouden, maar Kaïn wilde niet. Hij verliet God en daarom ook het land Eden: “Daarna trok Kaïn weg uit de nabijheid van de HEER en vestigde zich in het land Nod, ten oosten van Eden.” Deze tekst is de centrale tekst van dit hoofdstuk. Het markeert een keerpunt in Kaïns leven. Hij trekt weg uit de verbondsgemeenschap om zich ergens anders te vestigen. Vanaf nu gaat hij zijn eigen weg.

4.4 Wie God verlaat, zoekt zichzelf (4:17-24)

In Genesis 4:17-24 lezen we hoe het verder ging met Kaïn en zijn nakomelingen. Kaïn bouwde een stad om zichzelf te verdedigen. Hij zocht het in eigen kracht. Een van zijn nakomelingen, Lamech, huwde *twee* vrouwen. De ordening van het begin: één man en één vrouw die samen een tweeenheid vormen, werd door hem doorbroken. Lamechs liefde was zelfzuchtig. Hij was een egoïst, ook in zijn huwelijk. Dat zijn dubbelhuwelijk leidde tot rivaliteit tussen zijn beide vrouwen (vergeleek Genesis 29:31-30:24; Leviticus 18:18; 1 Samuël 1), deerde hem dat iets? Waarschijnlijk niet. Lamech dacht alleen maar aan zichzelf:

Ada en Silla, hoor wat ik zeg:
vrouwen van Lamech, luister naar mijn woord!
Word ik gewond, dan dood ik een man;
krijg ik een schram, dan neem ik een kind.
Wordt Kaïn zevenvoudig gewroken.
Lamech zevenenzeventigvoudig!
(Genesis 4:23-24).

4.5 Wees God erkentelijk voor zijn weldaden (4:25-26)

Na de moord op Abel werd Eva opnieuw zwanger van een zoon. Ze noemde hem Set (plaatsvervanger). Ze motiveerde die naam als volgt: “God heeft mij een andere zoon geschonken in de plaats van Abel, die door Kaïn is vermoord” (Genesis 4:25). We zien hier het verschil tussen Eva en Kaïn. Eva was de eerste die in zonde viel. Ze moest daar zwaar voor boeten. Maar het kwam niet tot een definitieve breuk tussen Eva en God. Dat blijkt wel uit haar woorden: “God heeft mij een andere zoon geschonken...” Ze was God erkentelijk voor zijn weldaden.

Diezelfde houding vinden we ook bij Set. Hij noemde zijn zoon Enos, d.w.z. sterfelijk mens. Daarmee gaf hij aan dat hij, anders dan Kaïn en zijn nageslacht, niet op eigen kracht vertrouwde, maar zijn hulp van God verwachtte. Vandaar dat we lezen dat men juist in die tijd de naam van God begon aan te roepen.

5. Je bent van God afhankelijk (5:1-6:8)

In Genesis 5:1-6:8 zien we dat mensen heel oud werden, maar uiteindelijk toch stierven. Door de verbinding van engelen met mensen ontstonden er reusachtige geweldenaars, maar uiteindelijk delven die ook het onderspit. Als mens kun je jezelf nog zo groot wanen, maar voor God ben je maar

een nietig wezen. Als Hij zijn levensgeest terugtrekt, sterft iedereen. Dat doet God niet, maar Hij maakt schoon schip en perkt de levensduur van de mensen drastisch in.

De boodschap van Genesis 5:1-6:8 is dat we van God afhankelijk zijn. Deze boodschap kan als volgt uitgewerkt worden:

1. God heeft de mens als zijn beeld geschapen.
2. Wie zijn schreden naar God richt, ontkomt aan de dood.
3. De lijn van onze stamvader leek dood te lopen.
4. Vanwege de goddeloosheid beperkt God onze levensduur.
5. Ons leven is een blijk van Gods genade.

5.1. God heeft de mens als zijn beeld geschapen (5:1-2)

God heeft de mens geschapen. Dat tekent de afhankelijkheid van de mens. De mens is als het beeld van God geschapen. Hij kan in zijn leven iets van God laten zien, maar dat kan alleen in afhankelijkheid van God.

5.2. Wie zijn schreden naar God richt, ontkomt aan de dood (5:3-31)

In Genesis 5:3-31 lezen we over de nakomelingen van Adam tot aan Noach. Opvallend zijn de hoge leeftijden die men toen bereikte. Een levensduur van achthonderd of negenhonderd jaar was in die tijd heel normaal. Voor ons is dat onvoorstelbaar lang. Het lijkt wel of er nooit een einde aan zo'n lang leven zou komen. Toch kwam dat einde er. Als een monotone herhaling lezen we in Genesis 5: "Toen stierf hij." God beschikte de dood als straf voor de overtreding die de mens in het paradijs had begaan. Er was echter één uitzondering op deze regel. Bij Henoch lezen we niet dat hij stierf. In plaats daarvan lezen we: "Henoch richtte zijn schreden naar God; zo kwam het dat hij verdween, omdat God hem opnam" (Genesis 5:24). Henoch stierf niet, maar werd met lichaam en ziel in de hemel opgenomen. Zo liet God zien dat voor wie Hem welbehaaglijk is, de dood niet het laatste woord heeft.

Henoch richtte zijn schreden naar God, d.w.z. hij handelde in overeenstemming met Gods verbond. Dat verbond bleek sterker dan de dood. We lezen hierover ook in het Nieuwe Testament, in de ontroerende geschiedenis over de opwekking van Lazarus. "Jezus zei: 'Ik ben de opstanding en het leven. Wie in Mij gelooft zal leven, ook wanneer hij sterft, en ieder die leeft en in Mij gelooft zal nooit sterven. Geloof je dat?'" (Johannes 11:25-26).

5.3. De lijn van onze stamvader leek dood te lopen (5:32)

"Toen Noach 500 jaar oud was, verwekte hij Sem, Cham en Jafet." Noach werd de stamvader van een nieuwe mensheid, maar daar leek het eerst helemaal niet op. Pas toen Noach 500 jaar oud was, werd zijn eerste kind geboren: Jafet. Twee jaar daarna werd Sem geboren en nog wat later Cham. Kennelijk trouwde Noach pas laat. De oorzaak daarvan laat zich raden. Vanwege de goddeloosheid van de mensheid vóór de zondvloed zal Noach binnen de familie getrouwd zijn en dan was de keuze beperkt. Misschien had hij de hoop om te trouwen al opgegeven. Maar zijn lange wachten werd uiteindelijk beloond. Zonder Noachs zonen zouden wij er niet zijn. Zonder zijn godvruchtige levenswandel ook niet.

5.4. Vanwege de goddeloosheid beperkt God onze levensduur (6:1-4)

In Genesis 6:1-2 lezen we over "godenzonen". De oudste uitleg, zoals die voorkomt in de buiten-Bijbelse geschriften 1 Henoch, Jubileeën en Genesis Apocryphon, is dat hiermee engelen worden bedoeld. Het betreft in dit geval "engelen die hun oorspronkelijke positie ontrouw werden en de hun toegewezen plaats verlieten" (Judas 6). In Genesis 18-19 zien we dat engelen de gedaante van

een man kunnen aannemen. Dat is daar slechts voor een korte tijd. In Genesis 6:1-2 gaat het echter om engelen die zich gedurende lange tijd als man voordoen. Zij “zagen hoe mooi de dochters van de mensen waren, en kozen uit hen de vrouwen die ze maar wilden”. Dit denken aan Gilgamesj die volgens het Gilgamesj-epos voor tweederde goddelijk was: “Niet laat Gilgamesj het meisje aan haar moeder, de dochter aan de held noch de gade aan haar man” (Gilgamesj-epos I 2:16-17). De “godenzonen” namen elke willekeurige vrouw die hen aanstond.

In Genesis 6:4 wordt gezegd dat de nakomelingen van de “godenzonen” reuzen waren. Ook dit doet weer aan het Gilgamesj-epos denken. Van Gilgamesj wordt ons verhaald: “Elf ellen lang was hij, negen span breed was zijn borstkas” (Gilgamesj-epos I 1:27-28). Vanwege hun lichaamsbouw gedroegen de reuzen zich alsof ze aan niemand verantwoording hoefden af te leggen. In het Gilgamesj-epos vinden we nog een sterk staaltje van het recht dat Gilgamesj zich aanmatigde, beschreven:

Met de tot echtgenote bestemde
slaapt hij eerst, daarna de man;
door goddelijk besluit is hem dit opgedragen;
door de bouw van zijn lichaam heeft hij dit voorrecht!
(Gilgamesj-epos II 4:31-34).

Hoe keek God nu tegen deze menselijke pretenties aan? Dat lezen we in Genesis 6:3: “Maar de HEER zei: ‘Mijn levensgeest zal niet altijd bij de mens blijven, want hij is maar een nietig wezen; de duur van zijn leven zal honderdtwintig jaar bedragen.’” De mensen hadden hun hand overspeeld, waardoor God “ervoor zorgde dat ze niet zo lang zouden leven als vroeger, door hun levensduur te beperken tot honderdtwintig jaar” (Flavius Josephus, *Joodse Oudheden* 1:75).

5.5. Ons leven is een blijk van Gods genade (6:5-8)

In Genesis 6:5-8 lezen we dat God het kwaad dat de mens bedreef niet langer kon aanzien. Alles wat de mens bedacht, was slechts op het kwade gericht. Het was zo erg dat God er spijt van kreeg dat Hij de mens geschapen had. Tot diep in zijn hart gegriefd, besloot Hij mens en dier van de aardbodem weg te vagen. Alleen Noach vond genade in Gods ogen.

Hoe verschrikkelijk is de zonde! Wie zondigt, bezorgt God veel verdriet. De mens, die Hij toch zo goed geschapen had, trapt Hem telkens weer op het hart. Dat kan gewoon zo niet langer doorgaan. Een leven in zonde, een leven zonder God, is geen duurzaam leven. Het eindigt onherroepelijk in de dood. Dan verplettert Gods toorn de mens, die Hij toch eens eigenhandig gemaakt had.

Het is pure genade als God ondanks onze zonden toch met ons verder wil. Laten we dat vooral niet vergeten!

Albert Welleweerd, 2 oktober 2023